

В.В. Дуб, канд. техн. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПАТЕНТОЗНАВСТВО» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФОТС

У сучасних умовах розвитку науково-технічного прогресу, збільшення обсягу наукової і науково-технічної інформації, швидкої змінюваності та оновлення знань особливе значення набуває підготовка у вищій школі висококваліфікованих фахівців, здатних до самостійної роботи, до впровадження у виробничий процес новітніх і прогресивних результатів наукової творчості.

Одним з важливих факторів, що істотно впливає на розвиток та становлення творчого технічного мислення у студентів-магістрів факультету обладнання та технічного сервісу, є дисципліна «Патентознавство». Використання в цій дисципліні практики формування творчого мислення в процесі розв'язку спеціально складених творчих завдань з аналізу винаходів із застосуванням методів активізації творчого мислення надає студентам-магістрам у сфері можливість випробувати на собі ефективність одного з найсучасніших напрямків об'єктивізації творчості, розвитку інноваційної діяльності до рівня винахідництва в сфері обладнання харчових виробництв. Одним з важливих компонентів винахідництва є проведення патентних досліджень із метою правового захисту винаходів. Дана дисципліна спрямована також на формування в студентів складного комплексу вмінь проведення патентних досліджень і правової охорони створених винаходів.

При викладанні даної дисципліни необхідно звертати увагу не лише на розвиток здібностей до технічної творчості студентів, а й на порядок набуття правової охорони на об'єкти промислової власності.

Протягом останніх років в Україні, на жаль, спостерігається така ситуація, коли нові прогресивні технології, в тому числі і інформаційні, які розроблені українськими вченими, визнаються іншими державами як об'єкти інтелектуальної власності, стають їх надбанням, а Україна від цього нічого не отримує. Це пояснюється перш за все відсутністю чіткого розуміння того, що використання правових механізмів захисту прав інтелектуальної власності не менш важливе, аніж власне розробка нових технологій, створення якісних товарів, надання потрібних послуг або творів літератури і мистецтва.

Сфера промислової власності – це цілий комплекс прав і відношень, з котрого неможливо відокремити будь-яку частину без шкоди для всіх інших. Винахідницька і патентно-ліцензійна робота є невід'ємною частиною діяльності наукових і інженерно-технічних робітників в усіх сферах народного господарства, тому що сьогодні суспільство як ніколи зазнає потреби в хороших винаходах: природні ресурси вичерпуються, а одна третина швидко зростаючого на Землі населення страждає від голоду. При цьому слід зазначити, що новітні розробки в галузі обладнання переробних та харчових виробництв можуть суттєво збільшити терміни зберігання харчової продукції, їх поживні властивості та корисність.

Виходячи з вищезазначеного, ми добре розуміємо, що технічну розробку важливо не лише генерувати, а й якісно її захищати та доцільно використовувати. Тому одним зі знань, яким необхідно оволодіти, це отримання навиків практичної роботи з нормативно-правовими актами, патентною документацією в оформленні "ноу-хау" і матеріалів заявки на об'єкт промислової власності (винахід, корисну модель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг, топографію інтегральної мікросхеми тощо), а також складання ліцензії і інших договорів на створення, використання і комерційну реалізацію об'єктів інтелектуальної власності.

Під час практичних занять студенти самостійно проводять патентний пошук, оформлюють звіти про проведену роботу. Все це стимулює студентів-магістрів до генерації різного роду технічних розробок. Другою важливою складовою практичних занять є самостійне або колективне складання заявок на об'єкти промислової власності.

Найкращою формою атестації студентів з даного курсу на основі багатолітнього досвіду автора є залік по оформленим заявкам на об'єкти промислової власності – патентного права (винахід, промисловий зразок, товарний знак, топографія інтегральної мікросхеми), оформленим документам для реєстрації і реалізації "ноу-хау" і складеному ліцензійному договору по комерційній реалізації одного з вищевказаних об'єктів інтелектуальної власності. Бажана активна участь в цій роботі не тільки викладачів, що читають курс і ведуть практичні заняття, але й керівника кваліфікаційної роботи магістра. При цьому слід зазначити, що копії про проведення патентного пошуку та копії охоронних документів на об'єкти промислової власності додаються до роботи в розділі «Додатки».